

Kilde: Fra: Martin Mennecke, 'Genocidal violence in the Former Yugoslavia: Bosnia-Herzegovina', in Samuel Totten & William S. Parson, eds., *Centuries of Genocide. Essays and Eyewitness Accounts*, London: Routledge 2013, 499-502

Beretninger fra øjenvidner

De følgende beretninger er uddrag fra to vidneudsagn givet foran det Internationale Krigsforbrydertribunal (ICTY). ICTY har på sin hjemmeside samlet udsagn fra både ofre og gerningsmænd fra de alvorlige forbrydelser, der blev begået under konflikten [i Bosnien-Herzegovina]. Det første vidne, der høres fra er Drazen Erdemovic, en tidligere soldat i den bosnisk serbiske hær, der indrømmede at have deltaget i massakren i Srebrenica i juli 1995. Som nævnt tidligere i det foregående kapitel, har ICTY vurderet, at af alle forbrydelserne, der blev begået i konflikten i Bosnien-Herzegovina, så er det kun massakren i Srebrenica, der kan kategoriseres som et folkemord. Erdemovic blev oprindeligt dømt til 10 års fængsel, men senere blev dommen ændret og han blev løsladt fra et norsk fængsel.

Det andet vidneudsagn blev afgivet i den såkaldte Foca voldtægtssag, i hvilken flere bosnisk serbiske mænd endte med at blive dømt for forbrydelser mod menneskeheden for deres systematiske og gentagne seksuelle mishandling af tilfangetagne civile muslimske kvinder. Mange forskere har kaldt denne type af seksuel vold i løbet af konflikten for "folkemorderisk"; for yderligere referencer se det foregående kapitel. Navnet på vidnet, som kun var 15 år gammel da hun blev udsat for voldtægterne, blev ikke offentliggjort; hun er kun kendt som vidne "87".

Beretning 1

Drazen Erdemovic, født den 25. november 1971 i Tuzla, var i retten mandag den 22. maj 2000. Det følgende er uddrag fra side 3125 til 3135. Erdemovic bliver forhørt af Mark Harmon på vegne af Anklagemyndigheden.

Q: Hvad skete der så?

A: Så kom Brano tilbage til os og sagde, at busserne ville ankomme med civile fra Srebrenica. Og jeg og nogle andre begyndte at protestere og spørge "Hvad er det vi skal gøre der?". Og han sagde, at vi skulle henrette dem [de civile]. Mens vi talte sammen, ankom den første bus allerede. Det var måske 20 minutter senere eller en halv time senere ... Da den første bus ankom – og nu ved jeg kun for mig selv, jeg ved ikke præcis med de andre, hvad de sagde – sagde jeg, at jeg ikke havde lyst til at gøre det, at jeg ikke kunne gøre det og at det ikke er vores enheds opgave. Brano sagde så til mig "Hvis du ikke vil gøre det, så stil dig op sammen med dem eller giv dem dit gevær og så ser du om de skyder dig."

Q: Vær venlig at fortsætte

A: Da den første bus ankom, sagde Brano, at vi skulle stille os på række fra denne garage her (peger), i en lige linje på måske 100 meter. Jeg ved ikke helt præcis hvor meget det var.

Q: OK. Vær venlig at fortsætte, hr. Erdemovic

A: Så så jeg to betjente tage mændene af bussen og disse to betjente var sandsynligvis sikkerhedsvagter på transporten og de gik hen til Brano og Vlastimir Golijan [Forfatter: to andre bosnisk serbiske soldater]. Og den første gruppe mennesker [fra bussen] blev ført bag garagen, måske 100 meter væk, måske mere, men nogenlunde dertil. Så sagde Brano, at vi skulle stille os på række. Mændene foran os blev beordret til at vende sig med ryggen til os. Da de gjorde det, skød vi mod dem. Vi fik ordre til at skyde.

Q: Skød Brano også?

A: Ja.

Q: Skød alle medlemmer af din enhed de ti mænd der var blevet sendt derhen? Skød de alle sammen?

A: Ja.

Q: Hvad skete der så?

A: Den anden gruppe blev ført derhen og blev stillet på række lige bag den første gruppe. Vi var vendt med ryggen til garagen og vi bevægede os mod garage. Og det er sådan grupperne blev ført derhen: Mændene vendte ryggen til os og vi skød den gruppe mennesker, der var foran os.

Q: Jeg går ud fra, at endnu en gruppe blev ført derhen til henrettelse og, at de også blev henrettet?

A: Ja.

Q: Og sådan gentog det sig hele dagen?

A: Ja, jeg skal bare sige, at den sidste gruppe i den første bus, eller ved starten af den anden bus, der ved jeg, at Aleksandar Cvetkovic [Forfatter: en bosnisk serbisk soldat] og Brano fik den ide, at vi kunne bruge en maskinkanon, en M-84, for at få mere fart på henrettelsen.

Q: Hvad skete der med den M-84 maskinkanon?

A: Så tog Aleksandar Cvetkovic den maskinkanon, stillede den op, og begyndte at skyde på den gruppe af 10 mennesker. Men fordi ammunitionen var som den var, blev folk blot såret og lemlæstet og de tiggede om at blive gjort af med.

Q: Vær venlig at fortsætte.

A: Så begyndte en heftig diskussion mellem mig, Slovenac, Goronja og Aco fordi nogle folk kunne ikke længere holde ud at høre på de mennesker, der tiggede om at blive dræbt og vi sagde, at hvis de skulle dø, hvorfor kunne de så ikke dø ordentligt, fredeligt, fremfor at blive lemlæstet og ramt og hånet og såret? Og så stillede de den M-84 maskinkanon væk.

Q: Nuvel, hr. Erdemovic, havde nogle af de mænd, som blev ført hen for at blive henrettet, bind for øjnene, var deres hænder bundet, husker De noget af det?

A: Jeg kan kun huske, at de i den første bus havde bind for øjnene og at deres hænder var bundet, så vidt jeg husker.

Q: Nuvel, så vidt De husker, hvor mange busser ankom til Branjevogården den 16. juli?

A: Så vidt jeg kan huske, for det var en frygtelig tid for mig, så tror jeg, at det var mellem 15 og 20.

Q: Hvornår begyndte henrettelserne den 16. juli om morgenen?

A: Jeg tror det var omkring kl. 10.00.

Q: Hvad tid sluttede de den dag?

A: Klokken 3 eller 4 om eftermiddagen.

Q: Hvor mange mennesker, vil de vurdere hr. Erdemovic, blev henrettet på Branjevogården den 16. juli?

A: Jeg vil tro omkring 1000 – 1200.

Q: Deres enhed, medlemmerne af den 10. – alle medlemmer, der var på denne opgave, inklusive Brano, deltog i henrettelserne, ikke også?

A: Jo.

Q: På et tidspunkt, hr. Erdemovic, havde De en samtale med en af ofrene og forsøgte at redde ham fra den skæbne, der ventede ham?

A: Ja. Så snart den mand var stået af bussen sagde han, at han havde hjulpet nogle serbere med at komme ud af Srebrenica og nå ind i FR Jugoslavien og han viste nogle papirer med telefonnumrene på de mennesker. Jeg tog ham til side og sagde "Kom her". Det gjorde han. Jeg begyndte at tale med ham. Vi talte om hvad der var sket i Srebrenica. Jeg gav ham lov at tænde en cigaret. Der var også en hane, en vandhane, ikke langt væk og jeg tror jeg også gav ham noget vand at drikke. Jeg var ked af det og ville gerne redde den mand og de andre, men jeg valgte ham fordi han sagde, at han havde reddet serbere i Srebrenica og hjulpet dem med at nå over til FY Jugoslavien og jeg

troede, at jeg kunne redde ham på grund af det.

Men ikke længe efter det kom Vlastimir Golijan og tog manden og så kom Brano også. Jeg sagde ”Hvorfor undersøger vi ikke om den mand gjorde det han siger?” – i et forsøg på at redde ham og de sagde som med én stemme, at de ikke ønskede at have nogle vidner tilbage.

Q: Blev den mand henrettet?

A: Ja. Jeg tror Vlastimir Golijan dræbte ham.

Q: Nuvel, hr. Erdemovic, så De Brano Gojkovic beordre buschaufførerne, der kørte fangerne til Branjevogården, til at gøre noget?

A: Ja. Efter den anden bus eller den første – jeg kan ikke huske det helt præcist – begyndte de at drikke og alkoholen begyndte at påvirke dem. Og så sagde Vlastimir og Brano, at chaufførerne også kunne blive vidner og jeg ved, at en af chaufførerne skød mod en mand og Brano gav ham en pistol til at gøre det med. Han skød mod en mand.

Q: Skød mod ham eller dræbte ham?

A: Han skød mod ham. Om manden døde med det samme ved jeg ikke. Det kan jeg ikke huske. Men han skød i hvert fald mod ham.